

Eesti Terminoloogia Ühingu aastakoosoleku
PROTOKOLL

Tallinn

26. mai 2009

Algus kell 16:15, lõpp kell 18:40

Juhatas: Heikki Vallaste

Protokollis: Maris Ringvee

Võtsid osa: 40 liiget vastavalt nimekirjale (lisatud), sh 9 volitust

Kutsutud: 3 (vastavalt registreerimislehele)

PÄEVAKORD:

1. Terminikomisjonide esindajate lühiettekanded:
 - Kosmoseterminoloogia töörühma tegevusest – töörühma esimees, Tartu Observatooriumi vanemteadur **Uno Veismann**
 - Lennudeterminoloogia komisjoni tegevusest – komisjoni esimees **Marve Allik**
 - Eesti linnunimetuste komisjoni tegevusest – komisjoni esimees, Eestimaa Looduse Fondi ekspert **Eerik Leibak**
 - Vastilmunud "Taimeraamatust" – raamatu autor, botaanilise terminoloogia komisjoni liige, Tallinna Botaanikaia botaanik **Urmas Laansoo**
2. Eteri rahvusvahelistest koostöövõimalustest – Eteri juhatuse liige **Merily Plado**, 2009. aasta veebruarist ka Euroopa terminoloogiaühenduse EAFT-i juhatuse liige
3. Eteri juhatuse aastaaruanne – juhatuse esimees **Siiri Lauk**
4. Jooksvad küsimused

Päevakord kinnitati ühehäälselt.

1. – **Uno Veismann** tutvustas Tartu Observatooriumi **kosmoseterminoloogia töörühma** tegevust. Töörühmas on kolm liiget (Uno Veismann, Kalju Eerme, Laurits Leedjärv). Termineid on umbes 1000 ja nüüd on need kättesaadavad ka veebis. Probleemid ei ole ainult terminites, vaid ka mõisted on paigast ära. Näiteks raketitehnika terminoloogia jäeti välja arendamata, võeti vasted otse vene keelest. Probleeme on ka akronüümidega, mille tõlkimine eesti keelde ei ole asjakohane. Otsustati jätta need arutlusest kõrvale ja kasutada võõrnimelühendeid.
Küsimus: Kas olete oma tegevusega rahul?
Vastus: Vastupidi. Sõnastiku koostamise alguses ei tekkinud palju raskusi, aga siis selgus, et sadakond terminit on paigast ära või puuduvad. Siinkohal ootaksimegi just keelenõuannet, sest astronoomidel puudub vajalik keelepädevus.
Küsimus: Kas võrgusõnastikul on ka otsimootor?
Vastus: Ei. Eialgu on terminid esitatud ainult nimistuna.
Kommentaari (H.Vallaste): Ameeriklaste terminoloogia ületähtsustamine on tingitud sellest, et meie koolides on peamiselt inglise keele õpe. Saksa ja prantsuse keelt õpetatakse vähem. Samas on aga kultuuriliselt saksa keel meile lähemal. Vene keelde suhtutakse samuti üleolekuga. Vene tehnikaterminoloogia on põhjalik ja ei maksaks häbeneda ka seda vaadata.

– **Marve Allik** tutvustas **lennundusterminoloogia komisjoni** tööd.

Lennundusterminoloogia komisjon alustas tegevust 2008. aasta oktoobris. Töö on alles algusjärgus. Lennuamet korraldab komisjoni tööd ja eesmärgiks on töötada välja lennundusringkondades ühtne terminoloogia. Termineid on ~10000. Komisjon kutsuti kokku, sest puudub eestikeelne terminoloogia ja kui ka on eestikeelsed terminid olemas, siis eri ringkondades puudub kokkulepe terminikasutuse osas. Enamus erialatekste on inglise keeles ja kui neid on vaja eesti keelde tõlkida, puuduvad vajalikud terminid. Seni tõlgitus on palju vigu ja ka erialaspetsialistidel ei ole nõu varuks.

Lennuametis on termineid kogutud alates 2000. aastast, aga terminid on kooskõlastamata. Komisjonis on esindatud spetsialistid kõigist lennunduse valdkondadest. Liikmeteks on 8 eksperti ja EKI esindajad. Koosolekud toimuvad kord kuus ja kestavad 4 tundi.

Töö väljundiks on terminibaas, millele on ligipääs ka Eteri veebisaidilt. Varsti on see kättesaadav ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Lennuameti veebisaidil. Uute seaduste ja õigusaktide vastuvõtmisel soovitame kasutada komisjonis kinnitatud termineid.

Terminiloome aluseks on ingliskeelsed terminid. Esimeseks tööks oligi püüda ennetada Euroopa Liidu õigusaktide tõlkimisel tekkivaid probleeme. Palju aega läheb üldmõistete defineerimisele. Samas on seda vaja, sest alammõisted vajavad defineerimist. Sageli on vaja defineerida termineid, mida üldkeeles peetakse üldarusaadavateks (nt öö). Probleeme tekitab ka ingliskeelsete terminite erinev kasutamine Euroopas ja Ameerikas. Keeruline on ka valik, kas eelistada eesti omasõna või võõrsõna.

Küsimus: Kas ma sain õigesti aru, et te tuginate inglise keelele? Aga peaks tuginema saksa ja ka soome keelele. Ainult ühe keele eelistamisel on oht sattuda ummikseisu.

Vastus: Otsime vasteid ka teistes keeltes, aga praegu toimub tõlkevajaduse kiire rahuldamine ja sellepärast tuginame inglise keelele.

Kommentaari: kõikides keeltes on ju vikipeediad olemas, mida võiks kasutada.

– **Eerik Leibak** tutvustas **Eesti linnunimetuste komisjoni** tööd.

Erinevates koosseisudes on koos käidud alates 1972. aastast. Tavaliselt on komisjonis olnud 5 liiget, viimastel aastatel 6 liiget. Üks liige on filoloog. Kohtutakse Tartus 7-8 korda aastas, koosolek kestab 6 tundi. Kui 1970ndatel tehti tööd kiiresti, siis nüüd pigem aeglaselt. Seni tehtud töö on hea, palju ei ole pidanud ümber tegema.

Maailmas on ~10000 linnuliiki ja neist umbes pooltel on ka eestikeelsed nimed. Inglise on linnunimetused tõlkinud ladina keelest ja need on ajalooliselt juhuslikud. Seega oleks suur viga hakata tõlkima inglise keele kaudu. Praeguseks on raskem osa tööst tehtud (lähemad linnud). Eestikeelsed nimetused puuduvad troopika, Aafrika jm lindudel, kelle kohta on ka materjali vähem ja kes ei pruugigi eestikeelseid nimetusi saada.

Suureks abiks on „Maailma lindude käsiraamat“ (ilmub 1990ndatest ja sisaldab inglise-, prantsuse-, saksa- ja hispaaniakeelseid nimetusi) ning „Maailma lindude soomekeelsed nimed“.

Paljud riigid lihtsalt tõlgivad nimetusi ja tulemus on üsna õnne. Meie seda teha ei taha.

Küsimus: Kuivõrd peaksite te oma tööd tõsiselt võtma kui koolidel ei ole seda materjali vaja? Kes on teie töö kasutajad?

Vastus: Tallinna Loomaaed, meediaväljaanded, kirjastajad – varem otsiti rohkem ise, nüüd kasutatakse andmebaasi.

– **Urmas Laansoo** andis mõne lausega ülevaate taimenimede komisjoni tööst.

Komisjon tegutseb 1906. aastast ja selles on 7 liiget. Töö tulemusena on veebis „Eestikeelsete taimenimede andmebaas“, kus on ~17000 terminit. Maailmas on üle 250000 taime, sama palju on ilmselt veel leidmata.

Seejärel tutvustas Urmas Laansoo oma uut raamatut „**Taimeraamat**“, mis sündis koostöös lugejatega. Raamatu esimeses osas käsitletakse parasvöötme taimi, teises osas troopilisi taimi.

Raamatut tutvustusele järgnes arutelu teemal, millised taimed end silmnähtavalt liigutavad ja kas/millal nende kohta saab öelda „kes“.

2. Eteri juhatuse liige **Merily Plado** tegi ettekande **Eteri rahvusvahelistest koostöövõimalustest**. Merily Plado esitas ülevaate Euroopa Terminoloogia Assotsiatsiooni (EAFT-i) tegevusest. Juba mitu aastat on ka Eter EAFT-i liige. EAFT korraldab infovahetust assotsiatsiooni liikmete vahel, samuti jagab infot ürituste, koolituste ja uute terminiprojektide kohta (või toetab nende korraldamist). Eteril on EAFT-ilt võimalik saada teavet mujal maailmas toimuva kohta ja hankida erialaseid kontakte. Ettekande lõpus esitas M. Plado küsimused Eteri liikmetele:
Küsimus: Kas Eteri liikmed sooviksid saada infot rahvusvaheliste koostöövõimaluste kohta oma e-posti aadressile või võiks see info olla pigem Eteri kodulehel?
Vastus: See info võiks olla väljas kodulehel.
Küsimus: Kas Eteri liikmed sooviksid rahvusvaheliselt jagada informatsiooni oma töö kohta?
Vastus: Sellele küsimusele vastuseid ei tulnud.
Küsimus: Kas kõnesoleva informatsiooni eesti keelde tõlkimine oleks vajalik?
Vastus: Ei ole vajalik. Terminoloogiaga tegelevad inimesed saavad vajalikul määral aru ka võõrkeelsest informatsioonist.
Seejärel esitas M. Plado lühiülevaade 2009. aasta veebruaris toimunud EAFT-i seminarist (selle kohta jagas ka käsilehed koosolekul osalenutele)
Küsimus Merily Pladole: Kas EAFT teeb koostööd ka Ameerikaga, Aasiaga või ainult Euroopa riikidega?
Vastus: Ilmselt teeb teistega ka, aga ei ole kindel. Kontaktid on neil kindlasti olemas.
3. Eteri juhatuse esimees **Siiri Lauk** tutvustas Eteri kodulehe uusi rubriike (meedia, konkursid) ning tegi lühikese tagasivaate 28. jaanuaril 2009 Eesti Rahvusraamatukogus toimunud üleriigilisele terminoloogianõupidamisele, mille üks põhikorraldajaist oli Eesti Terminoloogia Ühing koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Keele Instituudi ja Eesti Rakenduslingvistika Ühingu. Nõupidamise põhiprobleemid seonduvad terminoloogiatöö ühtlustamise ja koordineerimisega ning riigi osalusega terminoloogiatöö toetamisel. S. Lauk andis teada, et soovijatel on võimalik saada nõupidamise asjatundlikult toimetatud videofail või -salvestus DVD-l.
Seejärel tegi Siiri Lauk lühikokkuvõtte Eteri 2008. aasta tegevusest, mis põhiosas keskendus koostööle Haridus- ja Teadusministeeriumiga (HTM-iga) ning riikliku programmi „Eestikeelse terminoloogia toetamine (2009–2012)“ täitmisele. HTM-iga sõlmitud koostöölepingu kohaselt ja riiklikust programmist tulenevalt on Eteril kohustus töötada välja terminikomisjonide toetuskonkursi kriteeriumid, konkurss läbi viia, jagada toetused, sõlmida lepingud ja tagada toetuse kasutamise aruandlus ning koostöös TÜ Sihtasutusega viia läbi terministipendiumite konkurss. 2008. aastal sai konkursi tulemusena toetust 9 komisjoni. Terminoloogia sihtstipendiumiteks ette nähtud raha jagunes 6 taotleja vahel. Konkursikomisjonide otsused, toetuse saanud komisjonide tegevuse väljund jm sellekohane info on kättesaadav Eteri veebisaidil.
S. Lauk nentis, et tänu toetuskonkurssidele on elavnenud koostöö eri valdkondade terminoloogide ja asjahuviliste vahel, samuti on kujunemas veebivärv juurdepääsuks eri alade terminikogudele, mis ongi üks Eteri põhifunktsioone – olla terminivõrgustiku põhiosa ning suhtluskoht eri alade terminoloogide ja terminihuviliste vahel.
Eelmainitud tegevust toetab ühingu veebisait, mida vastavalt vajadusele pidevalt

täiendatakse ja täiustatakse.

S. Lauk rõhutas veel kord ka seda, et komisjonidele jagatavaid nappe toetusi ei tule kindlasti käsitada hinnanguna inimeste aastatepikkusele tööle. Pigem on need väikesed rahasummad märk sellest, et missioonitundest töötavate asjahuviliste tegevust on märgatud ja püütud pisut toetada. Tavapäraselt kulub toetusraha kas siis andmekogu tehniliseks korrastuseks, sõnastiku osaliseks kirjastamistoetuseks, tööseminari korraldamiseks vms, kindlasti ei ole see tasu tehtud töö eest. Juhul, kui iga valdkonna ministriumid teadvustavad korrastatud terminoloogia vajaduse ja seda ka rahaliselt toetama asuvad, tekib ehk tulevikus ka võimalus terminitöö tegijatele väärilist tasu maksta. Praegu toimub enamikus valdkondadest kogu tegevus missioonitunde najal, ainsaks abiks mõned juhuslikud toetused.

Eteri juhatuse ja majandustegevuse aruanded olid kõigile koosolekul osalenuile eelnevalt kättesaadavad. Eteri majandusaasta aruanne on läbinud sõltumatu audiitorkontrolli ja saanud audiitorilt positiivse järelootuse.

Eteri juhatuse 2008. aasta tegevusaruanne kinnitati ühehäälselt.

Eteri 2008. aasta majandustegevuse aruanne kinnitati ühehäälselt.

4. Seejärel vastas juhatuse esimees Siiri Lauk Eteri liikmete küsimustele.

Küsimus: Kas ühingu liikmemaksu tasumiseks saadetakse eraldi teade?

Vastus: Eteri liikmetele saadan kollektiivse e-kirja liikmemaksu tasumise kohta. Arve selgitusse palun lisada, millise aasta eest liikmemaksu tasute. Juriidilised isikud saavad arve. Liikmemaks palun võimalusel tasuda enne jaanipäeva või juuniku lõpuks

Küsimus: Kuidas saaks kontrollida, milliste aastate eest on liikmemaks maksmata?

Vastus: Selle kohta me andmeid avalikult välja ei pane, sest see on nii isikuandmete kaitse seaduse kui ka eetika vastane. Neile, kel on mitme aasta eest võlg, saadan eraldi e-kirja täpsema infoga.

Heiki Vallaste kommentaar: Väga hea on see, et Eter on vahetalitajaks Haridus- ja Teadusministeeriumi ning erialakomisjonide vahel, sest Eteril on olemas asjakohane info, mis aitab ka toetusi võimalikult õiglaselt jagada. Ministeeriumil see teave puudub.

On tekkinud ka küsimusi, milline peaks olema komisjoni juriidiline staatus, et ta saaks toetuskonkursil osaleda. Seni on olnud nõue, et komisjon peab kuuluma mingi juriidilise isiku haldusalasse, vastasel juhul toetust taotlema ei saa.

Siiri Lauk: On veel ka võimalus, et keegi komisjoni liikmetest on FIE ja võtab lepingulised kohustused ja vastutuse enda kanda. See on aga komisjoni liikmete vaheline sisemine usaldusküsimus. Sageli koosnebki töörühm kolmest-neljast liikmest, kelle hulgast üks on nii komisjoni esimees kui ka eraisikust ettevõtja ning võtab kogu vastutuse ning asjaajamise enda kanda. Seni ei ole ühegi lepingu puhul tekkinud ei usaldus- ega ka õigusrikkumisi.

Kuna rohkem küsimusi ei olnud, siis sellega loeti koosolek lõppenuks.

H.Vallaste

M. Ringvee

Koosoleku juhataja

Protokollija